

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів і природокористування України
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»
ВШТІП Академія прикладних наук у Познані (Польща)
Університет менеджменту та підприємництва у Валбжиху (Польща)
Університет третього віку у Громадці (Польща)
Університет економіки у Бидгощі (Польща)
Економіко–гуманітарний університет у Варшаві (Польща)
Жешувський університет (Польща)
Поморська Академія в Слупську (Польща)
Познанський університет економіки та бізнесу (Польща)
Гартмут Дюбек Товариство економічного і структурного розвитку з обмеженою
відповідальністю (Німеччина)
Хмельницький національний університет
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
ЗВО «Подільський державний університет»
Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника
Державний біотехнологічний університет м. Харків
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Калуський політехнічний фаховий коледж

Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції
**«Сталий розвиток аграрної сфери: інженерно–економічне
забезпечення»**

Бережани – 2025

УДК 654.071
С 76

*Рекомендовано Вченою радою ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»
(Протокол № 8 від 28.04. 2025 року)*

Рецензенти:

*І. Ф. Баланюк, доктор економічних наук, професор
М. В. Диха, доктор економічних наук, професор
А. Д. Чикуркова, доктор економічних наук, професор*

Редакційна колегія:

*к.е.н., доцентка М. С. Пономарьова (голова); д.е.н., професорка Д. І. Шеленко (замісник);
dr. n. e. Paulina Kolisnichenko, д.е.н., професорка Л. С. Сас., член–кореспондент, д.е.н.,
професор Шпикуляк О. Г., к.е.н., доцентка Т. О. Гуренко; к.е.н. М. Р. Куляк, к.т.н., доцентка
Р. М. Лещій*

Відповідальна за випуск:

докторка економічних наук, професорка С. М. Судомир

«Сталий розвиток аграрної сфери: інженерно-економічне забезпечення», матеріали X Міжнародної науково–практичної конференції ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут». Запоріжжя: ФОП Однорог Т.В., 2025. С. 242.

ISBN 978-617-7823-80-2

У збірнику вміщено матеріали X Міжнародної науково–практичної конференції **«Сталий розвиток аграрної сфери: інженерно-економічне забезпечення»** ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут», що відбулася 10 квітня 2025 року у ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут».

Збірник охоплює основні напрями інженерно-економічних наук.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів закладів вищої освіти.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, галузевої термінології, імен власних та інших відомостей.

@ ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»

Черних Б. О.	в умовах війни	
Судомир С. М.	Інтеграція операційного менеджменту з діяльністю територіальних громад: стратегії та інструменти	87
Покотильська Н. В.	Мотивації персоналу підприємства в умовах воєнного стану	90
Ляшок А.П., Таранюк О.В.	Диверсифікація зовнішньої торгівлі як інструмент забезпечення зовнішньоторговельної безпеки	92
Чикуркова А.Д., Гнидюк В.С., Равлюк І.В.	Дослідження стратегічного управління інноваційним розвитком підприємств	95
РОЗДІЛ 6. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ТЕХНІКИ ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ АПК		98
Дубчак Н.А.	Переміщення компонента вороху по завантажувальному транспортері очисної системи	98
Чвартацький І.І.	Роль автомобільного транспорту в логістичних ланцюгах	99
Чвартацький Р.І.	Підвищення якості посівів з precision planting – запорука високих врожаїв	102
РОЗДІЛ 7. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЕНЕРГЕТИКИ		106
Дарморіс П.М., Шаршонь В.Л.	Аналіз методів оцінки показників надійності електроенергетичних систем	106
Дарморіс П. М., Бунько Н. В., Гарасимчук А. О.	Smart Grid як цифровий двійник електричної мережі систем електропостачання	108
Кондрат О. Я., Глубіш А. С.	Удосконалення функції автоматичного повторного вмикання інтелектуального пристрою релейного захисту та автоматики	110
Козирський В. В., Бунько В. Я.	Функціональні інтерметаліди для системи генерації електроенергії	112
Клендій П.Б., Стеблинський В.М.	Структурно-параметричний синтез системи керування асинхронними електродвигунами	114
Клендій П.Б., Гуменяк О.Д.	Методи моделювання електричних процесів в обмотці статора асинхронного електродвигуна	116
Плонка І.О.	Кібербезпека в енергетичному секторі: організаційно-технічні методи протидії загрозам	118
Потапенко М.В., Шаршонь В.Л.	Оптимізація періодичності проведення профілактичних заходів з урахуванням терміну експлуатації електрообладнання	120
Синявський О.Ю.	Вплив несиметрії напруги на енергетичні	122

дозволяє забезпечити не лише збереження кадрового потенціалу, а й створення умов для стійкого функціонування та розвитку підприємства в умовах кризи. Високий рівень мотивації персоналу виступає запорукою адаптивності, згуртованості та конкурентоспроможності підприємства навіть у надзвичайних ситуаціях.

Список використаних джерел:

1. Бондар Т. В., Краснонос А. С. Сучасні методи мотивації персоналу. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 57, URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3235/3158>
2. Мутерко, Г., Михальов, Д. Особливості мотивації персоналу підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 60. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-141>
3. Турло Н., Осадчук О. Стан ринку праці та мотивація персоналу в Україні в умовах воєнного стану. *Економічний простір*. 2024. Вип. 191. С. 97–103.
4. Музиченко-Козловський А. В. Основні елементи механізму мотивування працівників. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2019. Вип. 21.6. С. 361-367.
5. Sudomyr S., Niziaieva V., Lutay L., Prodanova L., Havryliuk O., Sherstyukova K. (2020). Methods And Techniques Of Motivation Of Subjects Of Regional Economy For Innovative Improvement. *International Journal of Scientific & Technology Research*. 9(3). 1196-11200.

Ляшок А.П.,
здобувач наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051
«Економіка»
Хмельницький національний університет

Таранюк О.В.,
здобувач наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051
«Економіка»
Хмельницький національний університет

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Сучасний світ зазнає масштабних трансформацій. Війна РФ проти України вплинула не лише на стан та тенденції розвитку зовнішньоторговельної діяльності України, але й змінила структуру зовнішньоторговельних потоків у всьому світі.

Аналіз стану та тенденцій здійснення зовнішньоторговельної діяльності України здійснено у публікації [1], у якій автори проаналізувати товарну структуру експорту та імпорту України, визначили напрями нарощення обсягів експорту та покращення зовнішньоторговельного балансу України. Зовнішньоекономічну взаємодію в контексті залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України відображено у публікації [2], у якій авторами проаналізовано обсяги надходження прямих іноземних інвестицій в Україну за галузями економіки та країнами–інвесторами. М. Диха, В. Диха та Г. Конечний

у публікації [3] проаналізували зовнішньоторговельну діяльність України в цілому, звернули увагу на зміни, які відбулися під впливом російської агресії, а також дослідили зовнішньоторговельну співпрацю України та Польщі, проаналізували товарну структуру експорту та імпорту, обсяги українського експорту до Польщі та обсяги надходження польських товарів до України; зазначено важливість зовнішньополітичної підтримки України Польщею. М. Диха, В. Диха та Е. Ельнашар проаналізували зовнішньоторговельну співпрацю України та Єгипту, структуру експорту та імпорту, особливості зовнішньоторговельної взаємодії та перспективи розширення співпраці двох країн [4].

Під призвою війни в Україні відбулася переорієнтація зовнішньоторговельних потоків, скорочення або відмова від російських енергоресурсів європейськими країнами. Контекст енергетичної безпеки України під призвою війни, в т.ч. аспекти необхідності диверсифікації висвітлено у публікації [5]. В цілому роль України у системі світоцивілізаційних змін, важливість забезпечення світоцивілізаційної безпеки та подальшого розвитку економік на інноваційній основі, важливість ефективної міжнародної взаємодії на основі дотримання принципів міжнародного права детальніше описано у публікації [6].

Зважаючи на турбулентність середовища міжнародної взаємодії, країни переглядають напрями зовнішньоторговельної діяльності, здійснюють заходи щодо захисту національних інтересів. У цьому контексті актуальною є диверсифікація.

Диверсифікація зовнішньої торгівлі є по суті одним із інструментів управління зовнішньоторговельною діяльністю та забезпечення зовнішньоторговельної безпеки.

Сутність терміну «диверсифікація» походить від латинських слів «diversus» – різний і «facere» – робити [7]. Розкриття змісту диверсифікації у зовнішньоторговельній сфері знайшло своє відображення в наукових роботах низки насамперед зарубіжних вчених–економістів. Зокрема, Р. Алі, Дж. Алван та П. Сігел під диверсифікацією розуміють зміну в структурі кошику експортної продукції або країн призначення експортних поставок [8]. Дж. Бертелемі та С. Шоувін розглядали диверсифікацію як розширення виробництва й експорту за галузями економіки [9]. М. Агозін, Р. Алварез та С. Враво–Ортега визначили диверсифікацію як зміну структури зовнішніх товаропотоків країни, що може бути досягнута або шляхом зміни існуючого експортного/імпортного кошику товарів та послуг, або через модернізацію продукції в існуючих зовнішньоторговельних потоках [10]. А. Денніс та Б. Шеферд під експортною диверсифікацією розуміють розширення асортименту продукції, яку суб'єкти ЗЕД постачають на зовнішні ринки [11]. Тобто, «диверсифікація» у зовнішньоторговельній сфері обумовлює розширення номенклатури товарів і послуг та географічних напрямів експортно–імпортної діяльності країн.

Диверсифікацію зовнішньої торгівлі доцільно розглядати за напрямками потоків товарів, послуг та за структурою.

За напрямками здійснення зовнішньоторговельної діяльності можемо класифікувати:

- диверсифікацію експорту;
- диверсифікацію імпорту;

За структурою зовнішньоторговельної діяльності виокремлюємо:

- товарну диверсифікацію;
- географічну диверсифікацію;

У свою чергу товарна диверсифікація може бути таких видів:

– вертикальна диверсифікація зовнішньої торгівлі, яка характеризується зв'язками, переходами між секторами економіки (наприклад, від сировинного до промислового), реалізацією зовнішньоторговельної діяльності в різних галузях. Її розвиток сприяє економічній активності у сфері обробки продукції, маркетингу та інших супровідних послуг; може розширити ринкові можливості та сприяти економічному зростанню, оскільки оброблені товари мають додану вартість;

– горизонтальна диверсифікація відбувається в рамках одного сектора економіки країни (аграрного, машинобудування тощо); її розвиток полягає в розширенні зовнішньоторговельної діяльності, наприклад, шляхом додавання нових товарів до існуючої номенклатури в межах однієї товарної групи з метою пом'якшення несприятливого впливу кон'юнктури світових ринків;

– діагональна диверсифікація полягає в реалізації зовнішньоторговельної діяльності як в розрізі різних галузей, так і в широкому спектрі зовнішньої торгівлі в рамках одного сектору. Її розвиток є важливим в цілому для національної економіки, хоча, зрозуміло, що й такий напрям диверсифікації реалізується насамперед на рівні суб'єктів господарської діяльності.

Суб'єктам господарської діяльності України з метою підвищення ефективності управління зовнішньоекономічною діяльністю необхідно здійснювати диверсифікацію своєї діяльності за профілями своїх спеціалізацій. Нарощення експорту як в розрізі товарної номенклатури, так і розширення географії експорту не лише сприятиме покращенню результатів господарської діяльності, розширенню ринків збуту тощо, але й сприятиме нарощенню експортної виручки до країни.

Список використаних джерел:

1. Диха М.В., Лямець І.А. Зовнішньоторговельна діяльність України: стан, проблеми, перспективи. *Науковий вісник ІФНТУНГ. Серія: Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості*. 2021. № 1(23). С. 108–117. URL: <https://eung.nung.edu.ua/index.php/ecom/article/view/324/303>

2. Диха М.В., Диха В.В., & Зима В.М. Прямі іноземні інвестиції в економіці України: стан, тенденції та перспективи залучення. *Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. Серія «Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості»*, 2022, 2(26), 53–64. [https://doi.org/10.31471/2409-0948-2022-2\(26\)-53-64](https://doi.org/10.31471/2409-0948-2022-2(26)-53-64) ; <https://eung.nung.edu.ua/index.php/ecom/article/view/523>

3. Dykha M., Dykha V. & Konieczny G. Foreign trade activity of ukraine and poland.

4. DYKHA M., DYKHA V., & ELNASHAR E.A. FOREIGN TRADE ACTIVITY OF UKRAINE AND EGYPT. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 2025, 338(1), 221–227. <https://doi.org/10.31891/2307–5740–2025–338–33>; <https://heraldes.khmnu.edu.ua/index.php/heraldes/article/view/1457/1486>

5. Dykha M., Dykha V. Bezpieczeństwo energetyczne Ukrainy pod pryzmatem wojny. *Prace naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Przedsiębiorczości z siedzibą w Wałbrzychu. Pedagogika, zarządzanie i inżynieria zarządzania wobec wyzwań współczesności. Poland*. 2023, T. 53(1), 71–84. URL: https://pracenaukowe.wwszip.pl/prace/PN_53.pdf

6. Dykha M., Dykha V. Ukraina w systemie przemian cywilizacyjnych świata i innowacyjnego rozwoju. *Prace naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Przedsiębiorczości z siedzibą w Wałbrzychu. Pedagogika, zarządzanie i inżynieria zarządzania wobec wyzwań współczesności. Poland*. 2022, T. 52(2), 149–162. URL: https://pracenaukowe.wwszip.pl/prace/PN_52.pdf

7. Диверсифікація. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B8%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%B8%D1%84%D1%96%D0%BA%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F>

8. Ali R., Alwang J., Siegel P.B. Is export Diversification the best way to achieve export growth and Stability? A look at three African Countries. *World Bank Working Papers*. 1991. № 729. 44 p.

9. Berthelemy J.C., Chauvin S. Structural Changes in Asia and Growth prospects after the crisis. *CEPII Working papers*. 2000. № 00–09. 38 p.

10. Agosin M.R. Alvarez R., Bravo–Ortega C. Determinants of Export Diversification Around the World: 1962–2000. *The World Economy*. Oxford: Blackwell Publishing Ltd., 2011. 20 p.

11. Dennis A., Shepherd B. Trade Costs, Barriers to Entry, and Export Diversification in Developing Countries: Policy Research Working Paper № 4368. Washington: World Bank, 2007. 40 p.

Чикуркова А.Д.,

д.е.н., професорка, завідувачка кафедри менеджменту,
публічного управління та адміністрування

Гнидюк В.С., кандидат сільськогосподарських наук, докторант;

Равлюк І.В., аспірант

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»

ДОСЛІДЖЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ

Важливими тенденціями розвитку світової економіки є глобалізація, посилення конкуренції, зміна її принципів, а також зростання ролі інновацій у технічному прогресі. Інноваційний розвиток в сучасності є основним напрямом не тільки соціально–економічного прогресу, а й конкурентної переваги бізнесу. Інноваційний розвиток в діяльності підприємств набуває все більшого поширення, але при цьому мало вивчена і структурована тема з наукової та практичної точки зору. Науковцями вже сформовано базові